

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU 343.34(043.2)

SERBINOV Angela

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU INFRAȚIUNILE
CONTRA SECURITĂȚII PUBLICE EXPRIMATE ÎN
MANIPULĂRI ILEGALE CU ARME ȘI MUNIȚII**

**SPECIALITATEA – 554.01 DREPT PENAL
ȘI EXECUȚIONAL PENAL**

Rezumatul tezei de doctor în drept

Chișinău, 2019

**Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Drept Penal al
Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova**

Conducător științific:

BRÎNZA Sergiu, doctor habilitat în drept, profesor universitar
Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Referenți oficiali:

- 1. CUȘNIR Valeriu**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
- 2. BERLIBA Viorel**, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

- 1. ULIANOVSKI Xenofon**, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar
- 2. VÎZDOAGĂ Tatiana**, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar
- 3. BARBĂNEAGRĂ Alexei**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
- 4. SEDLEȚCHI Iurie**, doctor în drept, profesor universitar
- 5. TOADER Tudorel**, doctor în drept, profesor universitar (România)
- 6. GRECU Raisa**, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
- 7. GRAMA Mariana**, doctor în drept, conferențiar universitar
- 8. EȘANU Andriana**, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la „01” **iunie 2019**, ora 10.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 30.554.01-26 din cadrul Universității de Stat din Moldova (MD 2009, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. A.Mateevici, 60, bloc IV, aula 222).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat la „25” mai 2019.

Secretar științific al Consiliului

Științific Specializat, dr., conf. univ. _____ **VÎZDOAGĂ Tatiana**

Conducător științific, dr. hab, prof. univ. _____ **BRÎNZA Sergiu**

Autor:

_____ **SERBINOV Angela**

© SERBINOV ANGELA, 2019

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	7
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	21
BIBLIOGRAFIE.....	29
ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză).....	32

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Pericolul social al acțiunilor infracționale exprimate în manipulări ilegale cu arme de foc și muniții constă în faptul că creează condiții pentru săvârșirea infracțiunilor de o gravitate deosebită, fiind unul dintre indicatorii de bază ai creșterii criminalității armate. Unele infracțiuni sunt indisolubil legate de manipulările ilegale cu arme și muniții. Bunăoară, banditismul este o infracțiune care implică, necesarmente, prezența armei în cadrul bandei. Atare instrumente sunt folosite pe scară largă de către grupurile criminale organizate, precum și de către organizațiile criminale.

Potrivit datelor statistice oferite de Inspectoratul General al Poliției, în anul 2017 au fost înregistrate 135 infracțiuni săvârșite cu aplicarea sau cu folosirea armelor de foc [11], iar în anul 2018 au fost înregistrate 104 infracțiuni comise cu aplicarea sau cu folosirea armelor de foc [12].

Tema tezei este una actuală inclusiv datorită cadrului legal extrapenal, relativ nou, conex normelor de la art.290 și 291 CP RM. Acest lucru solicită realizarea unei intervenții teoretico-practice pe măsură, corespunzătoare cadrului normativ existent, aceasta deoarece normele de la art.290 și 291 CP RM, fiind de blanchetă, sunt indisolubil legate de actele normative ce conțin norme completatoare celor de incriminare. Tocmai din aceste rațiuni este imperioasă cunoașterea conținutului actelor normative de referință. Odată cu adoptarea unor noi reglementări extrapenale se impune abordarea, de pe noi poziții, a infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM.

Încadrarea temei în preocupările internaționale. Traficul ilicit cu arme și muniții reprezintă un flagel socialmente periculos în întreaga lume. Operațiunile ilegale cu arme și muniții constituie o problemă nu doar de ordin intern, ci și o problemă a întregii comunități internaționale. De aceea, se impun diverse măsuri, inclusiv de ordin juridico-penal, în vederea prevenirii și combaterii respectivului flagel, care astăzi devine din ce în ce mai pronunțat.

La nivel internațional tendința exprimată în lupta acerbă cu fenomenul manipulărilor ilegale cu arme și muniții, în special, fabricarea și comercializarea acestora, este desprinsă din existența următoarelor instrumente juridice: Directiva Consiliului Uniunii Europene privind controlul achiziționării și deținerii de arme, nr.91/477/CEE din 18 iunie 1991 [9]; Protocolul împotriva producerii ilicite și traficului cu arme de foc, cu părți componente și cu muniție, adițional la Convenția Organizației Națiunilor

Unite împotriva criminalității organizate transnaționale, adoptat la New York la 31 mai 2001 [13], ratificat de către Republica Moldova, fiind în vigoare din 30 martie 2006; Tratatul de la New York privind comerțul cu arme, din 02 aprilie 2013, ratificat de Republica Moldova prin Legea nr.105 din 28.05.2015 [10].

Încadrarea temei în preocupările naționale și zonale. Lucrări științifice destinate în exclusivitate analizei aspectelor juridico-penale ale infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM au fost semnate într-un număr relativ suficient. În pofida acestui fapt, în doctrina de specialitate, precum și în activitatea practică a celor abilitați cu aplicarea legii penale au rămas mai multe probleme nesoluționate, întrebări fără răspunsuri, dileme în ce privește aplicarea normelor de incriminare în cauză, precum și a celor conexe și, nu în ultimul rând, neclarități în delimitarea faptelor penale de la art.290 și 291 CP RM de unele fapte contravenționale adiacente. Toate acestea potențiază necesitatea efectuării unei cercetări complexe axate în exclusivitate pe analiza normelor de incriminare consemnate la art.290 și 291 CP RM în vederea soluționării problemelor teoretico-practice existente.

În cadrul cercetării este efectuată analiza mai multor optici doctrinare evocate pe marginea temei tezei. Astfel, au fost investigate lucrările următorilor autori consacrați: A.Borodac, S.Borovinskii, L.Brînză, S.Brînză, Gh.Gladchi, B.Glavan, L.Gîrla, V.Cebotar, I.Macari, A.Pînzari, Gh.Reniță, V.Stati, Iu.Tabarcea, X.Ulianovschi, O.L. Bagrova, A.D. Baranov, V.V. Bașilov, Iu.S. Belik, I.I. Bikeev, Z.G. Derbok, E.A. Drojjina, E.A. Kaț, D.M. Kokin, D.Korețki, A.I. Kravțov, M.M. Musaev, L.F. Rogatîh, Iu.I. Scoropupov, L.I. Sivțova, A.F. Sokolov, E.Solonițaia, I.Iu. Suhacev, A.A. Zadoian, E.V. Zaițeva, V.I. Ribaciuk, V.A. Robak, M.H. Rustambaev, E.Dan, C.Șulea, V.Cernea ș.a.

Încadrarea temei în context inter- și transdisciplinar. În Republica Moldova, numărul în creștere de infracțiuni exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții își găsește în special constatare în spațiul din stânga Nistrului. În lipsa unui control corespunzător din partea Republicii Moldova asupra Transnistriei, traficul cu arme și muniții pare a fi un fenomen „la el acasă”. Se observă și tendința creșterii numărului de deținători legali de arme de foc și muniții, dar care se pot converti cu ușurință în deținători ilegali de arme. Potrivit datelor statistice oferite de Inspectoratul General al Poliției, în anul 2017 la evidența organelor de poliție se aflau 57 290 persoane fizice în proprietatea cărora se aflau 70 951 arme de foc [11], iar

în anul 2018 numărul posesorilor armelor de foc a crescut la 59 102, și care dețin 70 549 arme de foc [12].

Ideile, concluziile din teză pot contribui la dezvoltarea altor științe: criminologia, balistica, criminalistica etc. În special, pot fi furnizate concepții și orientări importante în dezvoltarea balisticii judiciare. Structura armei de foc și a munițiilor (construcția acestora), gradul lor de funcționare prezintă interes atât pentru ramura de drept penal, din perspectiva obiectului material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM (și nu numai), cât și pentru dezvoltarea ideilor reformatoare în sfera balisticii judiciare (știința despre expertiza armei și a munițiilor).

Gradul înalt de pericol social al infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții, numărul relativ mare și caracterul organizat al acestora, conexiunea lor cu cele mai periculoase infracțiuni (omor intenționat, banditism, tâlhărie, răpirea unei persoane, șantaj etc.), cadrul legal conex relativ nou, precum și numărul redus de lucrări științifice special dedicate analizei componentelor de la art.290 și 291 CP RM, determină efectuarea unei cercetări științifice temeinice în care să fie punctate și abordate problemele teoretico-practice în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM.

Scopul lucrării. *Scopul lucrării* constă în efectuarea unei cercetări temeinice în materia răspunderii penale pentru infracțiunile contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții, în identificarea și soluționarea problemelor teoretico-practice în partea ce vizează infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM, precum și în formularea unor propuneri legislative apte să optimizeze cadrul legal actual în materie.

Obiectivele cercetării. În vederea atingerii scopului enunțat, autorul a trasat următoarele *obiective*: determinarea particularităților definitorii ale obiectului material al infracțiunilor consemnate la art.290 și 291 CP RM; abordarea teoretico-practică a laturii obiective a infracțiunilor specificate la art.290 și 291 CP RM; conturarea condițiilor în care este operabilă clauza de impunitate înscrisă la alin.(3) art.290 CP RM; cercetarea practicii judiciare în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM; delimitarea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM de unele fapte contra-venționale conexe; analiza comparativă a reglementărilor penale din legislațiile unor state străine în materia infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții; identificarea carențelor legislative ce marchează normele incriminatoire consemnate la art.290 și

291 CP RM; înaintarea propunerilor *de lege ferenda* menite să îmbunătățească cadrul legal existent în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM.

Ipoteza cercetării este bazată pe presupunerea, conform căreia:

- prin sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) în plan principal nu se atentează asupra relațiilor sociale referitoare la operațiunile legale realizate în privința entităților numite;

- în condițiile legislative actuale, aceeași faptă de păstrare neglijentă a armei de foc și a munițiilor aferente cade atât sub incidența legii penale, cât și a celei contravenționale, suprapunere legislativă ce permite instaurarea liberului arbitru în persoana celui abilitat cu aplicarea legii penale;

- termenul „neglijent” din conținutul art.291 CP RM vizează latura obiectivă, dar nu cea subiectivă a infracțiunii;

- infracțiunea prevăzută la art.291 CP RM (în modalitatea de păstrare neglijentă a armei de foc sau a munițiilor) poate fi comisă atât din neglijență, cât și cu intenție directă.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese.

În calitate de metode la realizarea scopului și obiectivelor propuse au servit: metoda logică, metoda istorică, inducția, deducția etc. De menționat metoda comparativă, prin a cărei aplicare au fost analizate legislațiile penale ale statelor străine având norme corespondente celor de la art.290 și 291 CP RM, ca: Federația Rusă, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Tadjikistan, Uzbekistan, Lituania, Letonia, Estonia, Spania, Elveția, Danemarca, România, Serbia, Cehia, Slovenia, Ungaria, Croația, Slovacia, Italia, Israel, Argentina, Mexic, Filipine, El Salvador, statul New York, statul Texas, statul California etc.

O parte din studiu a fost axată pe analiza practicii judiciare în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM, fiind supuse cercetării peste 150 de hotărâri judecătorești.

CONȚINUTUL TEZEI

În cadrul **Capitolul 1 „Materialele științifice referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții”** a fost efectuată analiza materialelor științifice privitoare la tema tezei publicate în Republica Moldova, precum și în alte state. Analiza a fost efectuată în succesiune cronologică. Astfel, au

fost investigate lucrările următorilor autori: A.Borodac, S.Borovinskii, L.Brînza, S.Brînza, Gh.Gladchi, B.Glavan, L.Gîrla, V.Cebotar, I.Macari, A.Pînzari, Gh.Reniță, V.Stati, Iu.Tabarcea, X.Ulianovschi (*Republica Moldova*); O.L. Bagrova, A.D. Baranov, V.V. Bașilov, Iu.S. Belik, I.I. Bikeev, Z.G. Derbok, E.A. Drojjina, E.A. Kaț, D.M. Kokin, D.Korețki, A.I. Kravțov, M.M. Musaev, L.F. Rogatîh, Iu.I. Scoropupov, L.I. Sivțova, A.F. Sokolov, E.Solonițaia, I.Iu. Suhacev, A.A. Zadoian, E.V. Zaițeva (*Federația Rusă*); V.I. Ribaciuk, V.A. Robak (*Ucraina*); M.H. Rustambaev (*Republica Uzbekistan*); E.Dan, C.Șulea, V.Cernea (*România*). În urma cercetării variilor viziuni doctrinare expuse pe marginea unor sau altor aspecte ale infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții autorul a scos în evidență unele disensiuni, la care a încercat să găsească soluții potrivite.

Printre materialele științifice publicate la tema tezei în Republica Moldova se evidențiază lucrarea ai cărei autori sunt *A.Barbăneagră, V.Berliba, C.Gurschi și alții* apărută de sub tipar în anul 2005 [1]. Suscită interes segmentul din lucrare destinat analizei infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Comentariul acestor articole este realizat de N.Ursu. Se punctează asupra obiectului protecției penale. Se arată, pe bună dreptate, că latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM se caracterizează prin intenție directă. Accentul se pune și pe analiza clauzei de impunitate înscrise la alin.(3) art.290 CP RM. Se susține că pentru a opera temeiul special de liberare de răspundere penală specificat la alin.(3) art.290 CP RM este necesar ca inițiativa de a preda arma de foc și munițiile să aparțină persoanei care le păstrează fără autorizație.

Din anul 2009 datează lucrarea elaborată de *A.Barbăneagră, Gh.Alecu, V.Berliba și alții* [2]. Pentru studiul de față interes prezintă comentariul art.290 și 291 CP RM realizat de X.Ulianovschi. Cu multă precizie sunt scoase în evidență semnele constitutive ale infracțiunilor specificate la art.290 și 291 CP RM, începând cu obiectul juridic generic și finalizând cu semnul circumstanțial agravant consemnat la lit.b) alin.(2) art.290 CP RM. Autorul definește securitatea publică și ordinea publică drept valori sociale fundamentale în legătură cu care se află în derivație organică obiectul juridic special al infracțiunilor investigate. Sunt trasate caracteristicile de bază ale armei de foc, ceea ce permite, în cele din urmă, disocierea acesteia de alte categorii de arme, precum și de unele obiecte similare. Autorul face clasificarea armelor de foc, stabilind și tipurile de arme care nu se atribuie

la categoria celor de foc și, implicit, care nu pot fi privite ca obiect material al infracțiunii consemnate la art.290 CP RM.

În vizor a fost luată lucrarea semnată de *L.Gîrla* și *Iu.Tabarcea*, apărută în anul 2010 [29]. Pentru studiul de față interes prezintă compartimentul dedicat analizei infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. O atenție deosebită autorii acordă aspectelor definitorii ale obiectului material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Ei susțin că păstrarea neglijentă a armei de foc sau a munițiilor trebuie disociată de păstrarea ilegală a acestor obiecte ca formă de exprimare a ilicitului penal prevăzut la art.290 CP RM. Drept criteriu de delimitare autorii evocă lipsa sau prezența dreptului de deținere a armei de foc sau a munițiilor.

Următoarea lucrare supusă analizei este articolul științific elaborat de *S.Borovinskii* în anul 2013 [28]. Este un material științific dedicat analizei comparative a infracțiunii prevăzute la art.264 din Codul penal al Ucrainei (normă corespondentă celei de la art.291 CP RM) în raport cu reglementările penale ale statelor ce au făcut parte din Uniunea Sovietică. Autorul accentuează că toate aceste state au înscris în Codurile lor penale norme menite să incrimineze păstrarea neglijentă a armei de foc sau a munițiilor. În calitate de particularitate a tuturor incriminărilor, cu excepția celei din Codul penal al Lituaniei, autorul evocă faptul amplasării acestora în capitolul din Partea Specială a Codului penal destinat protecției securității publice. Dânsul observă că unii legiuitori sancționează păstrarea neglijentă a armei de foc sau a munițiilor, în timp ce alții – doar a armei de foc.

Următoarea lucrare investigată este articolul științific semnat de *S.Brînza* în anul 2013 [5]. Sunt scoase în evidență unele implicații de ordin juridico-penal ca rezultat al adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova a unui nou act legislativ menit să reglementeze regimul armelor și al munițiilor. Obiectul demersului științific în cauză îl constituie, mai degrabă, o reacție critică la unele imperfecțiuni legislative identificate în textul noii legi cu caracter extrapenal.

În altă ordine de idei, prezintă interes lucrarea semnată de *S.Brînza* și *V.Stati*, ieșită de sub tipar în anul 2015 [7]. Pentru teza de față comportă interes segmentul din lucrare în care autorii caracterizează infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM. În această lucrare autorii punctează foarte detaliat asupra semnelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Mai mult, accepțiunile lor sunt în unison cu noul cadru legal extrapenal de referință pentru normele incriminatoare supuse

analizei. De remarcat că cercetarea efectuată este în conformitate cu practica judiciară în materie.

De menționat sunt lucrările semnate de *L.Brînza* și *Gh.Reniță* publicate în anul 2016 [3; 4]. Sunt lucrări consacrate problemelor practice de aplicare a art.291 CP RM. Numitele lucrări sunt printre puținele publicate în Republica Moldova, destinate în exclusivitate analizei componenței de infracțiune prevăzute la art.291 CP RM, motiv din care respectivele publicații sunt de o valoare imensă pentru studiul de față, servind drept piloni de bază în fundamentarea științifică a unor teze expuse în contextul unor sau altor segmente din cadrul investigației efectuate. Plus la aceasta, multe din abordările autorilor nominalizați sunt în consonanță cu ale autorului, fapt ce a determinat alegațiile lui, în repetate rânduri, la opticle autorilor enunțați. Lucrările indicate sunt utile studiului de față inclusiv datorită practicii judiciare abundente analizate de *L.Brînza* și *Gh.Reniță*. Sunt evidențiate problemele de disociere a faptei infracționale prevăzute la art.291 CP RM de unele fapte contravenționale, și anume: de cele specificate la alin.(2) art.360 și la alin.(1) art.361 C.contr. RM.

În fine, analiza materialelor științifice publicate în Republica Moldova în materia cercetată se încheie cu articolul științific elaborat în anul 2016 de către *S.Brînza* [6]. În cadrul demersului său științific autorul pune în discuție unele amendamente la reglementările ce vizează regimul juridic al armelor și al munițiilor regăsite în cadrul unui Proiect de lege.

Printre lucrările de vază destinate cercetării de față, publicate în alte state, se înscrie cea aparținând lui *L.F. Rogatîh*, ieșită de sub tipar în anul 1998 [35]. Principalele segmente din lucrare vizează: specificarea actelor internaționale ce reglementează fenomenul de trafic ilicit cu arme; abordarea concepțiilor legislative ale altor state referitoare la reglementarea răspunderii penale pentru traficul ilicit cu arme; caracterizarea juridico-penală a infracțiunilor din sfera traficului cu arme. Pentru studiul de față relevanță comportă, în special, ultimele două segmente din lucrare.

Din anul 2000 datează și lucrarea semnată de renumitul penalist rus *I.I. Bikeev* [27]. *Inter alia*, *I.I. Bikeev* critică poziția legiuitorului de a forma un capitol special dedicat protecției securității publice. Meritorie este sugestia autorului de a fi coborâtă vârsta răspunderii penale până la 14 ani pentru manipulările ilegale realizate în privința armelor de foc și a munițiilor. În planul laturii subiective autorul este de părere că infracțiunea examinată poate fi comisă cu intenție indirectă.

O altă lucrare luată în atenție în cadrul cercetării de față este cea semnată în anul 2001 de către ucraineanul *V.I. Ribaciuk* [34]. Printre incursiunile de bază sunt evidențiate: abordarea noțiunilor „armă de foc” și „muniții”, precum și clasificarea acestor obiecte; definirea conceptului „securitate publică”; disocierea purtării, păstrării, procurării ilegale a armei de foc și a munițiilor de sustragerea acestor obiecte, precum și de păstrarea neglijentă a armei de foc sau a munițiilor etc.

O atenție sporită merită analiza lucrării științifice apărute în anul 2003, al cărei autor este *L.I. Sivțova* [36]. Lucrarea respectivă comportă semnificație în planul caracterizării infracțiunii de păstrare neglijentă a armei de foc sau a munițiilor. Autorul face o incursiune generală a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.224 CP FR (normă corespundentă celei de la art.291 CP RM). Valoroasă este alegația autorului în corespundere cu care sintagma „urmări grave” din conținutul infracțiunii investigate este defectuoasă, considerent din care *L.I. Sivțova* avansează propunerea *de lege ferenda* (la care subscie și autorul) de a fi înlocuită respectiva sintagmă cu locuțiunea „vătămarea gravă sau medie a sănătății”.

O altă lucrare vrednică de a fi luată în seamă este autoreferatul tezei de doctorat susținute în anul 2004 de către *O.L. Bagrova* [25]. Este o lucrare dedicată caracterizării juridico-penale al sustragerii și extorcării armelor de foc sau a munițiilor în acord cu legislația penală a Federației Ruse. Sub aspectul laturii subiective autorul arată că, atunci când arma de foc sau munițiile sunt luate în folosință temporară, cele comise trebuie calificate ca procurare ilegală, dar nu ca sustragere. Iar acest lucru, accentuează autorul, rezultă din esența unei sustrageri, unde scopul de cupiditate apare pe post de semn obligatoriu.

Remarcabilă este lucrarea semnată de *D.Korečki* și *E.Solonițaia*, ieșită de sub tipar în anul 2006 [33]. Punctul *forte* al lucrării îl constituie analiza minuțioasă și multilaterală a armei în calitate de obiect al traficului ilicit. Sunt scoase în evidență trăsăturile definitorii ale armei de foc, precum și ale altor categorii de arme. În același context, autorii încearcă să stabilească coraportul dintre noțiunile „armă” și „armament”. Se punctează, pe bună dreptate, că cea din urmă categorie este mai largă, incluzând-o pe prima.

Notabil este și articolul științific elaborat în anul 2011 de către *A.A. Zadoian* [31]. Autorul supune investigației elementele constitutive obiective și subiective ale infracțiunii prevăzute la art.224 CP FR (normă corespundentă celei de la art.291 CP RM). Consemnabilă este părerea autorului potrivit căreia criteriul de criminalizare a păstrării neglijente a armei de foc

sau a munițiilor rezidă în cauzarea unor urmări prejudiciabile în rezultatul păstrării necorespunzătoare a acestor obiecte. Pe segmentul dedicat analizei laturii subiective A.A. Zadoian observă că termenul „neglijență” este folosit nereușit de legiuitor în textul dispoziției art.224 CP FR. Potrivit autorului, respectivul termen trebuie interpretat mai larg, deoarece acesta nu caracterizează latura subiectivă, ci cea obiectivă.

Printre lucrările importante destinate cercetării de față, publicate în alte state, se înscrie articolul științific semnat de autorii români *E.Dan, C.Șulea, V.Cerneș și alții* în anul 2012 [8]. Este un material în care autorii conturează aspectele juridico-penale ale infracțiunii de nerespectare a regimului armelor și munițiilor în corespundere cu cadrul legal al României. Printre ideile de bază expuse în această lucrare surprindem următoarele: identificarea obiectului protecției penale; statuarea asupra posibilității coautoratului la portul și deținerea armei; argumentarea faptului că pentru existența elementului material al infracțiunii investigate este suficientă deținerea unei singure arme sau a muniției în cantitate mică; demonstrarea faptului că săvârșirea mai multor acțiuni infracționale, din cele enumerate în dispoziția normei, nu atestă prezența mai multor infracțiuni.

Remarcabilă este lucrarea semnată de *Z.G. Derbok* în 2014 [30]. Este un material științific dedicat investigării formelor speciale ale sustragerii și extorcării, printre care sustragerea și extorcarea armelor de foc și a munițiilor. *Ab initio*, Z.G. Derbok notează că legiuitorul a decis să amplaseze sustragerea armei de foc și a munițiilor în capitolul din Partea Specială a Codului penal destinat protecției securității publice reieșind din pericolul social ridicat pentru securitatea societății pe care-l comportă atare obiecte.

Următoarea lucrare supusă analizei aparține lui *D.M. Kokin* și datează din 2015 [32]. Printre reperele de bază ale lucrării autorul evidențiază: analiza criminologică a infracțiunilor intenționate contra securității publice în sfera circulației armelor, săvârșite în lipsa scopului de cupiditate; caracterizarea juridico-penală a infracțiunilor intenționate contra securității publice în sfera circulației armelor, săvârșite în lipsa scopului de cupiditate; analiza comparativă a reglementărilor din alte state în materia infracțiunilor intenționate contra securității publice în sfera circulației armelor, săvârșite în lipsa scopului de cupiditate.

În fine, autorul încheie compartimentul dedicat analizei opiniilor doctrinare în materia cercetată cu articolul științific semnat de *Iu.S. Belik*, ieșit de sub tipar în 2016 [26]. Lăudabilă este intenția autorului de a analiza clauza de impunitate specificată la art.222 CP FR. Se argumentează că predarea

armelor înainte de desfășurarea nemijlocită a acțiunilor de urmărire penală în vederea identificării acestora nu constituie o predare benevolă în sensul clauzei de impunitate analizate. Aceasta deoarece, în astfel de cazuri, predarea armelor este una forțată, făptuitorul conștientizând că nu mai are posibilitatea de a deține în continuare arma asupra sa.

Capitolul 2 „Caracterizarea juridico-penală a infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții” a fost dedicat cercetării elementelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM din perspectivă teoretico-practică și comparativă.

Se relevă că conținutul obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM se află în derivație organică cu securitatea publică, drept valoare socială fundamentală protejată de legea penală, desprinsă din titulatura Capitolului XIII al Părții Speciale a Codului penal, în care au fost amplasate infracțiunile sus-indicate.

Autorul notează că armelor de foc și munițiilor le sunt caracteristice următoarele aspecte definitorii: a) pericolozitatea socialmente sporită; b) regimul special de aflare în circuitul civil; c) specificul construcției; d) funcționalitatea; e) destinația specifică; f) pasibilitatea cauzării unor daune persoanei, dreptu-rilor acesteia, mediului înconjurător și proprietății.

Se enunță că în virtutea principiului *in dubio pro reo*, dispozitivul conceput sau adaptat pentru a reduce zgomotul provocat de tragerea focului de armă trebuie catalogat drept piesă pentru arma de foc, dar nu ca armă de foc propriu-zisă. Celelalte părți componente ale armei de foc, altele decât mecanismul de închidere, camera cartușului și țeava armei de foc, nu pot fi privite separat în calitate de armă de foc, nefiind obiect material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Simpla păstrare, purtare, comercializare sau procurare a acestora nu cade sub incidența legii penale, decât în situația în care făptuitorul urmărește fabricarea sau repararea armei de foc prin folosirea acestor obiecte [14, p.52].

Se subliniază că alte arme decât cele prevăzute la categoriile A și B din Anexa nr.1 la Legea nr.130/2012 nu pot fi atribuite la categoria armelor de foc și, deci, nu pot să apară pe post de obiect material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. În grupul armelor de foc nu intră armele prevăzute la categoriile C și D din Anexa nr.1 la Legea nr.130/2012 (de exemplu: armele pneumatice, armele de asomare, armele cu tranchilizante, pistoalele de semnalizare etc.).

Operând cu noțiunea de „armă” în conținutul art.290 și 291 CP RM, legiuitorul a avut în vedere anume dispozitivul special în sensul Legii

nr.130/2012, dar nu și orice alt mijloc special de luptă. Manipulările ilegale cu astfel de entități materiale nu pot antrena răspunderea penală în baza art.290 sau 291 CP RM.

Se specifică că pe post de obiect material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM pot evolua nu doar munițiile armelor de foc, ci și ale altor categorii de arme, inclusiv acele muniții care nu au vreo conexiune cu armele [13, p.54]. Totodată, se argumentează că muniția armei de vânătoare cu țeavă lisă poate fi privită ca obiect material al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM.

Se menționează că toate cele șapte modalități normative înscrise în dispoziția normei de la art.290 CP RM au caracter alternativ, fiind suficientă reținerea unei singure modalități pentru a fi incidentă norma de incriminare enunțată. Se observă că purtarea, fabricarea, repararea, comercializarea și sustragerea armei de foc sau a munițiilor pot îmbrăca doar forma activă de realizare a ilicitului penal, în timp ce păstrarea și procurarea ilegală pot lua atât forma acțiunii, cât și a inacțiunii.

Se arată că pentru a fi în prezența purtării ilegale a armei de foc și a munițiilor este suficientă o singură deplasare cu respectivele obiecte dintr-un loc în altul. Din textul normei de la art.290 CP RM, prin interpretare cu cadrul legal de referință, nu rezultă că purtarea ilegală a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) trebuie să implice deținerea de către făptuitor asupra sa a unei arme încărcate sau a muniției aferente.

Se remarcă că aplicarea armei de foc deținute ilegal la săvârșirea unei infracțiuni excede conținutul laturii obiective a faptei specificate la art.290 CP RM, motiv pentru care la aprecierea celor comise se va face uz de regulile de calificare potrivit concursului de infracțiuni.

Intrarea în posesia armelor de foc sau a munițiilor găsite constituie una dintre formele procurării ilegale, în timp ce intrarea în posesia acestor obiecte prin sustragerea lor nu constituie procurare ilegală.

Autorul vine să demonstreze că în ipoteza luării ilegale a unei arme de foc sau a munițiilor, atunci când făptuitorul achită un contraechivalent, cele comise trebuie catalogate drept procurare ilegală, dar nu ca sustragere.

Se arată că procurarea, păstrarea, purtarea, fabricarea sau repararea ilegală a armelor de foc și a munițiilor cu scopul transportării acestora peste frontiera vamală a Republicii Moldova este absorbită în amalgamul normei de la alin.(3) art.248 CP RM, care, în raport cu norma de la art.290 CP RM, constituie normă-întreg.

Spre deosebire de infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM, atunci când aceasta apare în modalitatea de păstrare ilegală, fapta penală stipulată la art.291 CP RM, în modalitatea de păstrare, presupune încălcarea regulilor de păstrare a armei de foc și a munițiilor de către persoana care deține legal astfel de obiecte.

Comparativ cu comercializarea armei de foc sau a munițiilor (în sensul art.290 CP RM), transmiterea acestor obiecte unei terțe persoane (în sensul art.291 CP RM) implică deținerea de către făptuitor a permisului de armă.

Dacă făptuitorul transmite armele de foc și munițiile aferente către o persoană care nu are permis de procurare a armelor și a munițiilor aferente, cele comise trebuie încadrate potrivit alin.(2) art.360 C.contr. RM. *Per a contrario*, transmiterea obiectelor nominalizate către o persoană care deține permis de procurare a armelor și a munițiilor aferente trebuie calificată conform art.291 CP RM.

Cu privire la subiectul infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM autorul observă că persoana juridică nu poate evolua pe post de subiect al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM, deși legislația stabilește acesteia obligații de păstrare corespunzătoare a armei de foc și a munițiilor.

Persoană cu vârsta cuprinsă între 16 și 21 ani nu poate să apară pe post de subiect al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM, deși legea penală stabilește vârsta generală a răspunderii penale pentru păstrarea neglijentă a armei de foc și a munițiilor.

Se consemnează că păstrarea neglijentă a armei de foc sau a munițiilor deținute ilegal nu poate fi încadrată potrivit normei de la art.291 CP RM, aceasta deoarece nu poți pretinde respectarea regulilor de păstrare a acestor obiecte unei persoane care le deține ilegal.

Cu privire la semnul circumstanțial agravant prevăzut la lit.b) alin.(2) art.290 CP RM, se notează că nu este necesar ca coautorii să realizeze aceeași acțiune/inacțiune infracțională. Nu se va reține la calificare semnul calificativ „de două sau mai multe persoane” atunci când infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM este săvârșită în participație complexă, latura obiectivă a infracțiunii fiind realizată de un singur autor.

Tot în contextul subiectului infracțiunii este analizată clauza de impunitate specificată la alin.(3) art.290 CP RM. Se indică că Pentru aplicarea clauzei de impunitate prevăzute la alin.(3) art.290 CP RM nu contează dacă organele de drept erau sau nu la curent cu faptul purtării, păstrării etc. ilegale a armelor de foc și a munițiilor.

În planul laturii subiective se accentuează că infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM poate fi comisă exclusiv cu intenție directă, deoarece: a) este o componență de infracțiune formală (cu excepția sustragerii armei de foc sau a munițiilor); b) legiuitorul operează cu termeni semantismul cărora nu permite manifestarea unei alte forme a vinovăției. Pentru sustragerea armei de foc sau a munițiilor, pe lângă cel din urmă argument, este caracteristic faptul inserării scopului în calitate de semn obligatoriu.

Capitolul 2 „Rezultatele obținute în materia răspunderii penale pentru infracțiunile contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții” a fost dedicat relevării concluziilor la care a ajuns autorul în urma cercetării efectuate, precum și a posibilităților de valorificare a acestora, în special, în procesul de aplicare a normelor de incriminare supuse analizei, precum și în procesul de perfecționare a cadrului incriminator investigat.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM îl formează relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera realizării, în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare, a operațiunilor înscrise în dispoziția incriminatoare în privința munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) [18, p.212].

Autorul definește securitatea publică ca fiind starea de fapt inerentă unui grup de persoane sau unei colectivități întregi menită să asigure liniștea în sânul societății, precum și protecția necesară a tuturor drepturilor și intereselor membrilor grupului sau ale întregii colectivități împotriva diverselor influențări ilegale parvenite din mediul intern sau cel extern.

Se ajunge la concluzia că infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM, atunci când apare în modalitatea de sustragere a munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) posedă un obiect juridic special multiplu. Prin sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) în plan principal nu se atentează asupra relațiilor sociale referitoare la operațiunile legale realizate în privința entităților numite. Se constată că sustragerea nu trebuie să se regăsească alături de purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea și comercializarea ilegală a armei de foc sau a munițiilor. În final, este înaintată propunerea *de lege ferenda* ca fapta prejudiciabilă exprimată în sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) să fie reamplasată în cadrul unei norme separate, și anume: prin instituirea unui nou articol (art.290¹ CP RM).

Se punctează că nu orice armă, ci doar arma de foc poate să apară pe post de obiect material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Alte arme decât cele de foc pot să apară pe post de obiect material al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM în ipoteza în care făptuitorul are intenția de a le transforma (modifica) în arme de foc, cu condiția că o astfel de posibilitate este una reală [14, p.51].

Se argumentează că nu este pasibilă de încadrare potrivit art.290 CP RM fapta persoanei exprimată în păstrarea, purtarea, procurarea, comercializarea sau sustragerea unei arme de foc nefuncționale, decât dacă făptuitorul urmărește repararea acesteia, cu condiția existenței unei posibilități obiective ca arma să fie adusă în stare de funcțiune. În ipoteza procurării, păstrării, purtării, comercializării ilegale și sustragerii, precum și a păstrării neglijente sau transmiterii altor persoane, obiectul material al infracțiunii îl formează arma de foc funcțională, în timp ce în cazul reparării și fabricării nu arma de foc funcțională, ci cea nefuncțională sau piesele utile dintr-o armă nefuncțională ori materia primă folosită la fabricarea armelor de foc apar pe post de obiect material [14, p.54].

Se subliniază că, comparativ cu păstrarea armelor de foc și a munițiilor asupra făptuitorului, purtarea acestor obiecte, pe lângă deținerea efectivă, implică și deplasarea acestora dintr-un loc în altul [19, p.43].

Se demonstrează că caracteristic procurării ilegale a armei de foc sau a munițiilor sunt următoarele aspecte definitorii: a) procurarea nu se confundă cu cumpărarea (între aceste două operațiuni există o relație de tipul întreg-parte); b) procurarea poate lua forma unei tranzacții oneroase sau gratuite; c) procurarea poate viza obținerea bunurilor în folosință temporară sau permanentă [19, p.41].

Drept modalități faptice ale fabricării armelor de foc sau a munițiilor autorul evidențiază: a) producerea armei de foc sau a muniției prin prelucrarea materiei prime; b) montarea (asamblarea) elementelor componente ale armei de foc sau ale munițiilor; c) modificarea altor arme decât a celor de foc sau a altor obiecte similare în arme de foc. În același timp, nu constituie modalități faptice ale fabricării: a) modificarea structurii armei de foc sau a muniției; b) restabilirea proprietăților distructive ale armei de foc sau ale muniției [24, p.172].

Se constată că în sensul legii penale a Republicii Moldova, simpla faptă de *modificare a construcției* armei de foc sau a muniției nu cade sub incidența legii penale, deși aceasta prezintă pericol social pentru securitatea publică. Se observă omisiunea legiuitorului moldav de a incrimina:

modificarea, falsificarea, înlăturarea și distrugerea marcajului armelor de foc. Aceasta în pofida existenței unor reglementări naționale și internaționale ce obligă implicit legiuitorul moldav să incrimineze faptele sus-indicate. În vederea asigurării unei protecții eficiente a relațiilor sociale aflate în derivație organică cu securitatea publică autorul sugerează inserarea acestora în textul art.290 CP RM

Se conchide că în sensul art.290 CP RM, comercializarea armelor de foc și a munițiilor presupune înstrăinarea acestora în baza „contractului de vânzare-cumpărare”. Înstrăinarea numitelor entități în baza altor tipuri de tranzacții ilicite, chiar și în ipoteza celor cu caracter oneros, nu poate fi considerată comercializare. Efectuarea unei alte interpretări a termenului „comercializare” nu are decât să neglijeze regula statuată la alin.(2) art.3 CP RM, în acord cu care este interzisă interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale [20, p.31].

Autorul ajunge la concluzia că nu doar vânzarea armei de foc sau a munițiilor este în stare să lezeze relațiile sociale ce derivă din securitatea publică. Asemenea relații sociale pot fi lezate și prin alte acte de înstrăinare, ca: schimbul armei de foc, oferirea acesteia cu împrumut, acordarea armei în dar etc. Întru lichidarea neajunsului nominalizat, autorul consideră necesară intervenția legiuitorului, astfel încât orice punere în circulație a armei de foc sau a muniției către o terță persoană să fie considerată infracțiune, lucru necesar prevenirii și combaterii eficiente a traficului ilicit de arme. În definitivă, se recomandă legiuitorului să substituie termenul „comercializare” cu cel de „înstrăinare”.

Se notează că în sensul art.290 CP RM, sustragerea poate îmbrăca forma unei luări ilegale pe ascuns, a unei luări ilegale deschise, a unei luări ilegale prin înșelăciune sau prin abuz de încredere, a unei luări ilegale a armei de foc și a muniției încredințate făptuitorului în administrare, precum și forma luării ilegale cu aplicarea violenței nepericuloase sau periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unor asemenea violențe. În opoziție, sustragerea armei de foc sau a munițiilor nu poate lua forma șantajului. Se arată că în condițiile legislative actuale extorcarea armei de foc sau a munițiilor trebuie încadrată potrivit uneia dintre normele de la art.189 CP RM (șantajul) [16, p.24].

Autorul susține că pentru angajarea răspunderii penale în baza art.290 CP RM este ineluctabilă prezența situației-premisă – lipsa autorizației corespunzătoare.

Se argumentează că termenul „neglijent” din textul art.291 CP RM vine să semnifice activitatea făptuitorului exprimată în încălcarea regulilor de păstrare a armei de foc și a munițiilor, în pofida faptului că în momentul obținerii permisului de armă acesta și-a asumat unele obligații legale privind păstrarea corespunzătoare a acestor obiecte [22, p.35].

Autorul ajunge la concluzia că în condițiile legislative actuale, aceeași faptă de păstrare neglijentă a armei de foc și a munițiilor aferente cade atât sub incidența legii penale, cât și a celei contravenționale. Nu aceeași supra-punere se observă în ipoteza păstrării neglijente a munițiilor neaferente armelor (adică, a munițiilor cu caracter autonom), situație în care de fiecare dată aplicabilă este norma de la art.291 CP RM; în ipoteza încălcării regulilor de deținere a armei individuale care nu se atribuie la categoria armelor de foc aplicabilă este norma de la alin.(1) art.361 C.contr. RM.

Suprapunerile legislative create (este vorba de art.291 CP RM (în modalitatea de păstrare neglijentă a armei de foc sau a munițiilor) și de alin.(1) art.361 C.contr. RM (în modalitatea de încălcare a regulilor de deținere a armei individuale și a munițiilor aferente)) permit instaurarea liberului arbitru în persoana celui abilitat cu aplicarea legii penale. Drept consecință, se atestă prezența unei practici judiciare neuniforme la încadrarea comportamentului persoanei exprimat în încălcarea regulilor de păstrare a armei de foc sau a munițiilor [22, p.31].

Până la o eventuală remaniere legislativă, susține autorul, fapta persoanei exprimată în păstrarea neglijentă (necorespunzătoare) a armei de foc sau a munițiilor trebuie încadrată, de fiecare dată, dar nu fragmentar, potrivit alin.(1) art.361 C.contr. RM.

În vederea înlăturării problemelor unor asemenea probleme de aplicare a normelor sus-indicate autorul recomandă ca componența de infracțiune prevăzută la art.291 CP RM să fie transformată din formală în materială. În calitate de urmări prejudiciabile sunt propuse: a) vătămarea gravă sau medie a sănătății; b) decesul persoanei.

În conjunctura subiectului infracțiunii, se observă că dacă infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM este comisă în coautorat de către o persoană care a atins vârsta de 14 ani împreună cu o persoană care a împlinit vârsta de 16 ani, la încadrare trebuie reținută circumstanța agravantă specificată la lit.b) alin.(2) art.290 CP RM. *Per a contrario*, dacă infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM este comisă de o persoană care a atins vârsta de 16 ani prin intermediul unei alte persoane cu vârsta de 14 ani, ultima nu poate fi supusă răspunderii penale, în timp ce acțiunile primei persoane se vor

încadra în tiparul lit.b) alin.(2) art.290 CP RM (ipoteza autoratului mediat). Complicele sau organizatorul cu vârsta de 14 ani nu pot răspunde penal potrivit lit.b) alin.(2) art.290 CP RM pentru simpla faptă de contribuire sau organizare a activității infracționale a unei alte persoane, cu excepția cazului în care aceștia contribuie sau organizează comiterea nemijlocită a infracțiunii de către două sau mai multe persoane care posedă semnele subiectului infracțiunii ori contribuie sau organizează comiterea infracțiunii de către o persoană care are semnele subiectului infracțiunii împreună sau prin intermediul altei persoane care nu posedă semnele subiectului infracțiunii [23, p.32-33].

În vederea eliminării unor asemenea disensiuni, autorul ajunge la concluzia că legiuitorul trebuie să stabilească o vârstă uniformă pentru ambele alineate. Cu titlu de *lege ferenda*, autorul propune ca la alin.(2) art.21 CP RM (normă ce conține lista infracțiunilor pentru care vârsta răspunderii penale este de 14 ani) să fie inserat art.290 CP RM.

Se relevă că subiect al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM este general, în timp ce subiect al infracțiunii specificate la art.291 CP RM poate fi doar deținătorul legal al armei de foc sau al munițiilor păstrate neglijent sau transmise unei alte persoane [23, p.34].

Se constată că clauza de impunitate consemnată la alin.(3) art.290 CP RM operează indiferent de faptul dacă persoana urmează a fi supusă răspunderii penale pentru comiterea unei alte infracțiuni prin folosirea armei de foc sau a munițiilor predate benevol [17, p.26].

Nu poate fi considerată benevolă predarea armelor de foc sau a munițiilor în procesul efectuării percheziției la domiciliul făptuitorului sau în alt loc în care le păstrează, aceasta deoarece făptuitorul se vede nevoit să predea armele de foc sau munițiile deținute ilegal. Datorită încălcării ordinii de predare a armelor de foc și a munițiilor, simpla informare a organelor de poliție despre faptul lăsării acestor obiecte în anumite locuri nu este suficientă pentru a funcționa clauza de impunitate analizată [23, p.39].

În planul laturii subiective se argumentează că influențarea criminală asupra unei arme de foc sau asupra unor muniții cărora le lipsesc calitățile definitorii, atunci când făptuitorul consideră eronat prezența acestora, trebuie calificată ca tentativă la infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM [21, p.37].

Autorul susține că termenul „neglijent” din conținutul art.291 CP RM vizează latura obiectivă, dar nu cea subiectivă a infracțiunii. Totodată, se observă că cuvântul „neglijent” din textul art.291 CP RM generează con-

fuzii vădite la interpretarea și aplicarea legii penale, creându-se falsa impresie că făptuitorul poate manifesta exclusiv neglijență față de fapta prejudiciabilă comisă. Din aceste motive autorul înaintează propunerea *de lege ferenda* de a exclude cuvântul „neglijent” din dispoziția normei incriminatoare, precum și din titulatura articolului. În același timp, se recomandă ca titulatura art.291 CP RM să aibă următorul conținut: „Încălcarea regulilor de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor”.

Se ajunge la concluzia că infracțiunea prevăzută la art.291 CP RM (în modalitatea de păstrare neglijentă a armei de foc sau a munițiilor) poate fi comisă atât din neglijență, cât și cu intenție directă.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele obținute ale prezentei teze de doctorat s-au concretizat în următoarele: 1) au fost determinate particularităților definitorii ale obiectului material al infracțiunilor consemnate la art.290 și 291 CP RM [14, p.48-57; 15, p.50-58]; 2) a fost realizată abordarea teoretico-practică a laturii obiective a infracțiunilor specificate la art.290 și 291 CP RM [19, p.36-46; 20, p.28-37; 22, p.27-37]; 3) a fost stabilit momentul de consumare a infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM [24, p.199-211]; 4) au fost precizate semnele obligatorii subiective inserate în textul normelor incriminatoare supuse analizei [21, p.37-39, 41]; 5) au fost conturate condițiile în care este operabilă clauza de impunitate înscrisă la alin.(3) art.290 CP RM [17, p.25-29; 23, p.36-39]; 6) a fost realizat un studiu al practicii judiciare în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM [19, p.36-44; 20, p.28-35; 22, p.27-35; 23, p.31-39]; 7) a fost delimitată infracțiunea prevăzută la art.291 CP RM de unele fapte contravenționale conexe [22, p.29-35]; 8) a fost efectuată analiza comparativă a reglementărilor penale din legislațiile unor state străine în materia infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții [16, p.21-25; 18, p.213; 22, p.30, 33-34; 21, p.37-39; 20, p.29-30]; 9) au fost identificate carențele legislative de care suferă normele incriminatoare consemnate la art.290 și 291 CP RM [20, p.29-31; 21, p.39-41; 22, p.27-37; 23, p.31-33]; 10) au fost înaintate propuneri *de lege ferenda* menite să îmbunătățească cadrul legal existent în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM [20, p.29-31; 21, p.39-41; 22, p.27-37; 23, p.31-33; 18, p.213].

În rezultatul cercetării complexe a temei tezei a fost soluționată ***problema științifică importantă*** care constă în elaborarea unui cadru

conceptual complex cu privire la semnele constitutive ale infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții în corespundere cu cadrul teoretico-normativ actual, ceea ce a permis identificarea imperfecțiunilor de care suferă normele de incriminare supuse analizei și, corespunzător, înaintarea unui șir de propuneri menite să îmbunătățească textul incriminator examinat în vederea prevenirii și combaterii cât mai eficiente a infracționalității în această sferă.

I. Concluzii:

Problema științifică importantă a fost demonstrată prin **concluziile** elaborate în baza ipotezei de cercetare, după cum urmează:

1. Prin sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) în plan principal nu se atentează asupra relațiilor sociale referitoare la operațiunile legale realizate în privința entităților numite. Reieșind din esența juridică a sustragerii armei de foc sau a munițiilor, rezultă că obiectul juridic special principal al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM în modalitatea de sustragere a armei de foc sau a munițiilor nu coincide cu obiectul juridic special al purtării, păstrării, procurării, fabricării, reparării sau comercializării ilegale a munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă). Prin sustragerea unor astfel de obiecte sunt lezate relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera circulației armelor de foc și a munițiilor. De fapt, este imposibilă sustragerea în condiții legale, comparativ cu celelalte acțiuni înscrise în dispoziția art.290 CP RM, a căror realizare poate avea loc în condiții de legalitate. Sustragerea, prin esență, este o acțiune ilegală. Sustragerea nu poate fi legală și ilegală. În contrast, purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea poate avea loc atât în strictă conformitate cu reglementările legale, cât și contrar ordinii legale. Acest lucru rezultă, inclusiv, din tehnica legislativă. Termenul „illegal” din titlatura art.290 CP RM vizează doar purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea și comercializarea, nu și sustragerea munițiilor sau a armei de foc. Mai mult, în categoria „operațiunilor cu arme și muniții” înscrise în textul Legii nr.130/2012 nu a fost inclusă și sustragerea unor astfel de obiecte. Deci, sustragerea nu poate fi cu/sau fără autorizație. (A se vedea: Capitolul 3, Subcapitolul 3.1.)

2. În condițiile legislative actuale, aceeași faptă de păstrare neglijentă a armei de foc și a munițiilor aferente cade atât sub incidența legii penale, cât și a celei contravenționale, suprapunere legislativă ce

permite instaurarea liberului arbitru în persoana celui abilitat cu aplicarea legii penale.

Suprapunerea vizează norma de la art.291 CP RM (în modalitatea de păstrare neglijentă a armei de foc sau a munițiilor) și cea înscrisă la alin.(1) art.361 C.contr. RM (în modalitatea de încălcare a regulilor de deținere a armei individuale și a munițiilor aferente).

Nu aceeași suprapunere se observă în ipoteza păstrării neglijente a munițiilor neaferente armelor (adică, a munițiilor cu caracter autonom), situație în care de fiecare dată aplicabilă este norma de la art.291 CP RM; în ipoteza încălcării regulilor de deținere a armei individuale care nu se atribuie la categoria armelor de foc aplicabilă este norma de la alin.(1) art.361 C.contr. RM.

În ipoteza păstrării neglijente a armei de foc și a munițiilor aferente acesteia, s-ar părea că, sub aspect obiectiv, norma contravențională diferă de cea penală, avându-se în vedere că legiuitorul folosește în textul alin.(1) art.361 C.contr. RM expresia „încălcarea regulilor de deținere”, în timp ce în textul art.291 CP RM utilizează sintagma „păstrarea neglijentă”. De fapt, în sensul art.291 CP RM prin păstrare neglijentă a armei de foc și a munițiilor trebuie de înțeles încălcarea regulilor de păstrare a acestor obiecte. În ce privește termenul „deținere” cu care se operează în dispoziția normei de la art.361 C.contr. RM, consemnăm că din punct de vedere gramatical acesta este sinonim cu termenul „păstrare”.

Analiza practicii judiciare demonstrează că pentru una și aceeași faptă sunt oferite soluții diferite. Unii aplică norma contravențională, în timp ce alții – norma penală. În rezultatul studiului am demonstrat că până la o eventuală remaniere legislativă fapta persoanei exprimată în păstrarea neglijentă (necorespunzătoare) a armei de foc sau a munițiilor aferente trebuie încadrată, de fiecare dată, dar nu fragmentar, potrivit alin.(1) art.361 C.contr. RM. O asemenea soluție de calificare este în unison cu principiile fundamentale ale dreptului penal. Legea penală nu poate fi aplicată atunci când aceeași faptă ilegală cade sub incidența unei legi mai blânde. (A se vedea: *Capitolul 3, Subcapitolul 3.2.*)

3. Termenul „neglijent” din conținutul art.291 CP RM vizează latura obiectivă, dar nu cea subiectivă a infracțiunii.

În cadrul cercetării efectuate am adus suficiente argumente că prin termenul „neglijent” legiuitorul are în vedere păstrarea necorespunzătoare a armei de foc sau a munițiilor: *primo* – cuvântul „neglijent” nu poate să aibă o dublă semnificație: de atitudine psihică a făptuitorului față de cele comise

și de păstrare necorespunzătoare a armei de foc sau a munițiilor. Dacă am admite că cuvântul „neglijent” vizează latura subiectivă, atunci latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM ar rămâne fără conținut; *secundo* – concluzia la care am ajuns este desprinsă prin interpretarea sistemică a normei de la art.291 CP RM în raport cu alte norme de incriminare. Astfel, în textul art.291 CP RM legiuitorul folosește expresia „păstrarea neglijentă”, în timp ce în dispoziția art.213 CP RM folosește sintagma „încălcarea din neglijență” sau în dispoziția alin.(4) art.364 CP RM expresia „neexecutarea ordinului din neglijență”. La o analiză comparativă atentă constatăm că în cele din urmă două cazuri legiuitorul folosește termenul „neglijență” cu sensul de atitudine psihică a făptuitorului față de fapta comisă. Nu același lucru se atestă în cazul art.291 CP RM, unde legiuitorul nu utilizează sintagma „păstrarea din neglijență”. O asemenea abordare legislativă n-ar fi permis o altă interpretare decât cea de atitudine psihică a făptuitorului față de cele comise; *tertio* – dacă am admite că latura subiectivă a păstrării neglijente a armei de foc sau a munițiilor s-ar exprima în neglijență, atunci care ar fi soluția de calificare în ipoteza în care făptuitorul ar încălca intenționat regulile de păstrare a armei de foc sau a munițiilor? S-ar părea că art.361 C.contr. RM este norma aplicabilă. O asemenea soluție de calificare n-ar rezista criticilor, cel puțin din perspectiva inechității create; or, comportamentul neglijent ar cădea sub incidența legii penale, în timp ce cel intenționat (cu mult mai periculos) s-ar înscrie în tiparul legii contravenționale, ceea ce ar constitui o absurditate. (A se vedea: Capitolul 3, Subcapitolul 3.3.)

4. Infracțiunea prevăzută la art.291 CP RM (în modalitatea de păstrare neglijentă a armei de foc sau a munițiilor) poate fi comisă atât din neglijență, cât și cu intenție directă.

Neglijența, drept modalitate a imprudenței, cu care acționează făptuitorul la săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM rezultă din esența unei asemenea incriminări. Mai mult, o atare formă a vinovăției este caracteristică infracțiunilor ce presupun încălcarea anumitor reguli. Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM atât în modalitatea de păstrare neglijentă (necorespunzătoare), cât și în cea de transmitere a armei de foc sau a munițiilor altei persoane se caracterizează prin vinovăție sub forma intenției directe. Transmiterea armei de foc sau a munițiilor nu poate avea loc cu intenție indirectă. Intenția indirectă este incompatibilă cu componența formală de infracțiune. De asemenea, din semantismul termenului „transmitere” rezultă că făptuitorul poate manifesta intenție, dar

nu imprudență față de fapta prejudiciabilă comisă. (A se vedea: Capitolul 3, Subcapitolul 3.3.)

Descrierea contribuțiilor personale cu sublinierea semnificației teoretice și valorii practice a acestora. *Contribuțiile personale* se exprimă în cercetarea temeinică și complexă, sub aspect juridico-penal, a faptelor specificate la art.290 și 291 CP RM în calitate de veritabile infracțiuni contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme de foc și muniții.

La contribuții personale pot fi atribuite: argumentarea oportunității de reamplasare a sustragerii armei de foc și a munițiilor în cadrul unei norme de incriminare separate; evidențierea practicii judiciare neuniforme pe marginea încadrării faptei de încălcare a regulilor de păstrare a armei de foc sau a munițiilor, condiționată de carențele legislative de care suferă norma de incriminare de la art.291 CP RM; formularea propunerilor *de lege ferenda* menite să înlăture neajunsurile legislative depistate ce marchează art.291 CP RM; elucidarea semnificației termenului „neglijent” înscris în dispoziția normei de la art.291 CP RM; demonstrarea faptului că gratuitatea și scopul de cupiditate sunt trăsături caracteristice oricărei sustrageri, inclusiv sustragerii armei de foc sau a munițiilor; trasarea raționamentelor instituirii persoanei juridice în calitate de subiect al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM etc.

Patrimoniul doctrinar anterior, în materia infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții, este relativ suficient. Totuși, polemici științifice referitoare la unele sau alte subiecte legate de infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM continuă să existe. Unele aspecte sunt insuficient tratate, în timp ce altele evitate, fapt ce a determinat orientarea atenției spre lichidarea lacunelor științifice depistate prin acoperirea acestora cu viziuni proprii. În special, insuficient au fost abordate problemele ce vizează vârsta subiectului infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM, precum și inegalitățile create prin stabilirea diferențiată a vârstei răspunderii penale pentru comiterea infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.290 și la alin.(2) art.290 CP RM; n-au fost elucidate pe deplin raționamentele instituirii persoanei juridice în calitate de subiect al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM; au fost aduse insuficiente argumente, în corespundere cu cadrul legal național, în favoarea reamplasării sustragerii armei de foc sau a munițiilor în cadrul unei norme incriminatoare separate; sumar a fost elucidată semnificația termenului „neglijent” înscris în dispoziția normei incriminatoare de la art.291 CP RM;

într-un volum redus s-a statuat asupra particularităților definitorii ale armelor de foc și a munițiilor, precum și asupra condițiilor în a căror prezență funcționează clauza de impunitate consemnată la alin.(3) art.290 CP RM etc.

Baza legală și empirică a studiului este formată din: a) normele incriminatoare prevăzute la art.290 și 291 CP RM; b) normele din Partea Generală și Specială a Codului penal relevante aflării conținutului art.290 și 291 CP RM reieșind din efectuarea unei interpretări sistematice; c) normele cu caracter extrapenal (normele completatoare); d) practica judiciară în materia infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM; e) reglementările penale ale unor state străine în materia infracțiunilor similare celor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. *Baza științifică* a studiului este formată din lucrările autorilor autohtoni, cât și ai celor din alte state.

Semnificația teoretică a tezei. Incontestabil, lucrarea de față prezintă valoare teoretică suscitând interes pentru doctrina de specialitate. Din perspectivă teoretică, prezenta teză de doctorat constituie o lucrare cu caracter novator, fiind investigate temeinic și multiaspectual elementele constitutive ale infracțiunilor consemnate la art.290 și 291 CP RM, inclusiv prin prisma analizei practicii judiciare. Teza de față se înscrie în rândul primelor încercări întreprinse pe terenul doctrinar moldav de a efectua o analiză multilaterală a infracțiunilor nominalizate. Considerent din care suntem ferm convinși că respectiva lucrare poate constitui un suport științifico-metodologic solid pentru literatura de specialitate, în special pentru dezvoltarea în continuare a științei dreptului penal.

Valoarea practică a tezei. Din perspectivă practică, teza de față, cu siguranță, poate înlesni activitatea celor îndrituiți cu aplicarea legii penale, reprezentând un veritabil suport științifico-practic. Mai mult, lucrarea comportă importante valențe teoretico-practice, analizei fiind supuse peste 150 de hotărâri judecătorești, care au și servit drept bază empirică a studiului efectuat. În rezultatul cercetării întreprinse sunt formulate recomandări practice, precum și propuse diverse soluții de calificare pentru anumite situații problematice.

Date privind aprobarea rezultatelor. Concluziile principale ale lucrării sunt formulate în 10 publicații științifice. Unele viziuni reflectate în teză au fost expuse în cadrul Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” cu prilejul aniversării a 70 de ani de la fondarea Universității de Stat din Moldova (Chișinău, 28-29 septembrie 2016).

Indicarea limitelor rezultatelor obținute, cu stabilirea problemelor rămase nerezolvate. Limitele rezultatelor obținute se rezumă la: a) efectuarea, preponderentă, a unei investigații juridico-penale a infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM, dar, prin realizarea unui studiu comparativ în acord cu legislațiile penale ale unor state străine; b) analiza empirică a infracțiunilor supuse cercetării, în corespundere cu practica judiciară existentă în Republica Moldova; c) abordarea teoretico-practică a infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM, în strictă concordanță cu cadrul normativ conexe acestor incriminări; d) durata studiilor de doctorat (2014 – prezent).

II. Recomandări

1) Inserarea acțiunilor de „transportare” și de „modificare a construcției armei de foc” în textul art.290 CP RM în calitate de modalități normative distincte de exprimare a faptei prejudiciabile.

2) Substituirea termenului „comercializare” din dispoziția art.290 CP RM, precum și din titulatura articolului, cu cel de „înstrăinare”.

3) Excluderea expresiei „cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă” din dispoziția art.290 CP RM.

4) Reamplasarea faptei de fabricare a armei de foc sau a munițiilor în cadrul unui nou alineat (1¹), instituit la art.290 CP RM.

5) Incriminarea faptei de modificare, falsificare, înlăturare și distrugere a marcajului armelor de foc, prin amplasarea acesteia în cadrul alin.(1¹) art.290 CP RM.

6) Formarea unui nou articol (290¹ CP RM) cu denumirea „Sustragerea sau extorcarea armei de foc sau a munițiilor”. Articolul nou-format urmează să cuprindă patru variante-tip și două variante agravate: alin.(1) – sustragerea armei de foc sau a munițiilor; alin.(2) – extorcarea armei de foc sau a munițiilor; alin.(3) – sustragerea sau extorcarea armei de foc sau a munițiilor săvârșită cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; alin.(4) – sustragerea sau extorcarea armei de foc sau a munițiilor săvârșită cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; alin.(5) – acțiunile prevăzute la alin.(1), (2), (3) sau (4) săvârșite: lit.a) de două sau mai multe persoane; lit.b) cu folosirea situației de serviciu; lit.c) prin pătrundere în încăperi, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință; alin.(6) – acțiunile prevăzute la alin.(1), (2), (3), (4) sau (5) săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora.

7) Stabilirea vârstei răspunderii penale de 14 ani pentru comiterea infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.290 CP RM și, corespunzător, pentru săvârșirea infracțiunilor consemnate la alin.(1¹) art.290 și la art.290¹ CP RM, prin completarea art.21 alin.(2) CP RM cu normele indicate.

8) Completarea alin.(3) art.290 CP RM cu o nouă propoziție având următorul conținut: „Nu poate fi considerată benevolă predarea armelor de foc și a munițiilor la ridicarea acestora în timpul reținerii persoanei, precum și în timpul efectuării acțiunilor de urmărire penală efectuate pentru depistarea și ridicarea lor”.

9) Înlocuirea conjuncției „și” cu „sau” în titulatura și în dispoziția normei de la art.291 CP RM.

10) Excluderea cuvântului „neglijentă” din textul art.291 CP RM.

11) Modificarea titlaturii art.291 CP RM din „Păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor” în „Încălcarea regulilor de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor”. Același lucru urmează a fi efectuat în textul normei de incriminare.

12) Introducerea urmării prejudiciabile în calitate de semn constitutiv al componenței de infracțiune de la art.291 CP RM, aceasta urmând să ia următoarele forme: a) vătămarea gravă sau medie a sănătății, b) decesul persoanei.

13) Instituirea răspunderii penale a persoanei juridice pentru încălcarea regulilor de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată: a) elaborarea proiectului unei noi Hotărâri a Plenului Curții Supreme de Justiție în cauzele penale privind manipulările ilegale cu arme de foc și muniții; b) evaluarea mai complexă a oportunității includerii în legea penală a persoanei juridice în calitate de subiect al infracțiunii specificate la art.290 CP RM; 3) etalarea conotațiilor criminologice ale manipulărilor ilegale cu arme de foc și muniții.

Propuneri de utilizare a rezultatelor obținute în domeniile socio-cultural și economic: în practica persoanelor abilitate cu aplicarea legii penale (ofițeri de urmărire penală, procurori, judecători); în activitatea legislativă, având posibilitatea de a contribui la perfecționarea cadrului incriminator de la art.290 și 291 CP RM; în procesul de instruire a studenților de la facultățile de drept din instituțiile de învățământ superior, precum și a audiențelor din cadrul Institutului Național al Justiției.

BIBLIOGRAFIE

1. BARBĂNEAGRĂ, A., BERLIBA, V., GURSCHI, C. et al. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 656 p. ISBN 9975-79-338-X
2. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p. ISBN 978-9975-105-20-0
3. BRÎNZA, L., RENIȚĂ, Gh. Controverse legate de aplicarea în practică a art.291 CP RM. Partea I, II. În: *Revista Națională de Drept*, 2016, nr.9, 10, pp.2-12, pp.14-28 ISSN 1811-0770
4. BRÎNZA, L., RENIȚĂ, Gh. Păstrarea neglijență a armelor de foc și a munițiilor, precum și transmiterea acestora altor persoane (art.291 CP RM): repere jurisprudențiale și propuneri de lege ferenda. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”*, 2016, nr.8 (98), pp.99-125. ISSN 1814-3199
5. BRÎNZA, S. Adoptarea Legii nr.130 din 08.07.2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă: conotații de drept penal. În: *Materialele Conferinței științifice „Integrare prin cercetare și inovare” (26-28 septembrie 2013)*. Chișinău: CEP USM, 2013, pp.112-114. ISBN 978-9975-71-414-3
6. BRÎNZA S. Observații și sugestii pe marginea unei inițiative de amendare a unor reglementări privind circulația ilegală a armelor și munițiilor. În: *XVIII Международная научная конференция «Актуальные научные исследования в современном мире», 26-27 октября, 2016. Сборник научных трудов. Выпуск 10 (18), часть 3. Переяслав-Хмельницкий, 2016*, pp.92-98. ISSN 2524-0986
7. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3
8. DAN, E., ȘULEA, C., CERNEA, V. et. al. Infracțiunea de nerespectare a regimului armelor și al munițiilor. În: *Academica Science Journal*, 2012, nr.1(1), pp.90-96. ISSN: 2285-8814
9. *Directiva Consiliului Uniunii Europene privind controlul achiziționării și deținerii de arme*, nr.91/477/CEE din 18 iunie 1991. [citat: 20.09.2016] Disponibil: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A31991L0477>
10. Legea pentru ratificarea Tratatului de la New York privind comerțul cu arme (02 aprilie 2013), adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.05.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.161-165.
11. *Notă informativă privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în perioada a 12 luni ale anului 2017*. [citat: 10.02.2018] Disponibil: http://politia.md/sites/default/files/nota_informativa_pe_perioada_anului_2017_a_ssc_a_dal_a_dgsp-1.pdf
12. *Notă informativă privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în perioada a 12 luni ale anului 2018*. [citat: 11.04.2019] Disponibil: http://politia.md/sites/default/files/nota_informativa_pe_perioada_12.pdf
13. *Protocolul împotriva producerii ilicite și traficului cu arme de foc, cu părți componente și cu muniție, adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale*, adoptat la New York la 31 mai 2001

[citat: 20.10.2016] Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/gm2diojr/protocolul-impotriva-fabricarii-si-traficului-ilegale-de-arme-de-foc-piese-si-componente-ale-acestora-precum-si-de-munitii-aditional-la-conventia-natiunilor-unite-impotriva-criminalitatii-transnationale>

14. **SERBINOV, A.** Obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*, 2016, nr.9, pp.48-57. ISSN 1811-0770

15. **SERBINOV, A.** Obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Partea II. În: *Revista Națională de Drept*, 2016, nr.10, pp.50-58. ISSN 1811-0770

16. **SERBINOV, A.** Infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM: analiză comparativă cu prevederile similare din legislația penală a Federației Ruse. În: *Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Inte-grare prin cercetare și inovare”* cu prilejul aniversării a 70 de ani de la fondarea Universității de Stat din Moldova (Chișinău, 28-29 septembrie 2016). *Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.I. Chișinău: CEP USM, 2016, pp.21-25. ISBN 978-9975-71-815-8.

17. **SERBINOV, A.** Reflecții privind clauza de impunitate prevăzută la alin.(3) art.290 CP RM. În: *Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”* cu prilejul aniversării a 70 de ani de la fondarea Universității de Stat din Moldova (Chișinău, 28-29 septembrie 2016). *Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.I. Chișinău: CEP USM, 2016, pp.25-29. ISBN 978-9975-71-815-8.

18. **SERBINOV, A.** Obiectul juridic al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”*, 2016, nr.8(98), pp.207-218. ISSN 1814-3199

19. **SERBINOV, A.** Purtarea, păstrarea, procurarea ilegală a armei de foc sau a munițiilor: modalități normative de exprimare a faptei prejudiciabile prevăzute la art.290 CP RM. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.1, pp.36-46. ISSN 1811-0770

20. **SERBINOV, A.** Fabricarea, repararea, comercializarea ilegală a armei de foc sau a munițiilor, precum și sustragerea lor: modalități normative de exprimare a ilicitului penal prevăzut la art.290 CP RM. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.2, pp.28-37. ISSN 1811-0770

21. **SERBINOV, A.** Latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.3, pp.35-43. ISSN 1811-0770

22. **SERBINOV, A.** Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM: aspecte teoretice și practice. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.4, pp.27-37. ISSN 1811-0770

23. **SERBINOV, A.** Subiectul infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.5, pp.31-41. ISSN 1811-0770

24. **SERBINOV, A.** Răspunderea penală pentru infracțiunile contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017. 348 p. ISBN 978-9975-53-871-8

25. БАГРОВА, О.Л. Уголовная ответственность за хищение либо вымогательство оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных

устройств: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2004. 24 с.

26. БЕЛИК, Ю.С. Проблемные вопросы определения объективных признаков незаконного оборота оружия (ст.222 УК РФ). В: *Вестник Уральского финансово-юридического института*, 2016, №1(3), сс.4-7. ISSN 2312-5640

27. БИКЕЕВ, И.И. *Ответственность за незаконный оборот огнестрельного оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Самара, 2000. 20 с.

28. БОРРОВИНСКИЙ, С. Уголовная ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия или боевых припасов в законодательстве постсоветских стран. În: *Legea și Viața*, decembrie 2013, p.22-26. ISSN 1810-309X

29. ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том II*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 592 с. ISBN 978-9975-4158-2-8

30. ДЕРБОК, З.Г. *Специальные виды хищения и вымогательства: проблемы криминализации и перспективы оптимизации их законодательного описания*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Краснодар, 2014. 236 с.

31. ЗАДОЯН, А.А. Уголовная ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия. В: *Актуальные проблемы российского права*, 2011, №3, сс.179-192. ISSN: 1994-1471

32. КОКИН, Д.М. *Некорыстный оборот оружия: уголовно-правовая и криминологическая характеристика*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2015. 24 с.

33. КОРЕЦКИЙ, Д., СОЛОНЦКАЯ, Э. *Оружие и его незаконный оборот*. Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2006. 258 с. ISBN: 978-5-4487-0329-4.

34. РИБАЧУК, В.І. *Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби з незаконними діями при поводженні зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Одеса, 2001. 21 с.

35. РОГАТЫХ, Л.Ф. *Незаконный оборот оружия*. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский юридический институт Генеральной прокуратуры РФ, 1998. 40 с. ISBN 5-89094-063-5

36. СИВЦОВА, Л.И. Ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия: анализ действующего законодательства. В: *Российский следователь*, 2003, №9, сс.18-21. ISSN 1812-3783

ADNOTARE

Serbinov Angela, „Răspunderea penală pentru infracțiunile contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții”, teză de doctor în drept la specialitatea 554.01 - Drept penal și execuțional penal. Chișinău, 2019

Structura lucrării: Introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 452 titluri, 174 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: armă de foc, muniții, manipulări ilegale, clauză de impunitate, păstrare neglijentă, purtare, procurare, fabricare, reparare, comercializare ilegală.

Scopul lucrării: efectuarea unei cercetări temeinice în materia răspunderii penale pentru infracțiunile contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții, în identificarea și soluționarea problemelor teoretico-practice în partea ce vizează infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM, precum și în formularea unor propuneri legislative apte să optimizeze cadrul legal actual în materie.

Obiectivele cercetării: determinarea particularităților definitorii ale obiectului material al infracțiunilor consemnate la art.290 și 291 CP RM; precizarea semnelor obligatorii subiective inserate în textul normelor supuse analizei; abordarea teoretico-practică a laturii obiective a infracțiunilor specificate la art.290 și 291 CP RM; conturarea condițiilor în care este operabilă clauza de impunitate înscrisă la alin.(3) art.290 CP RM; delimitarea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM de unele fapte contravenționale conexe etc.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute: își găsește exprimare în faptul că a fost realizată, în premieră, o cercetare temeinică, sub aspect juridico-penal, a faptelor specificate la art.290 și 291 CP RM în calitate de veritabile infracțiuni contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme de foc și muniții. De aici derivă și caracterul novator al rezultatelor obținute, dat fiind că lucrarea este una dintre primele de o așa anvergură, dedicate în exclusivitate analizei juridico-penale a infracțiunilor consemnate la art.290 și 291 CP RM, în care elementele constitutive ale numitelor infracțiuni sunt supuse unei investigații multilaterale, inclusiv în corespundere cu cadrul legal conex și cu practica judiciară în materie.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante soluționate: elaborarea unui cadru conceptual complex cu privire la semnele constitutive ale infracțiunilor contra securității publice exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții în corespundere cu cadrul teoretico-normativ actual, ceea ce a permis identificarea imperfecțiunilor de care suferă normele de incriminare supuse analizei și, corespunzător, înaintarea unui șir de propuneri menite să îmbunătățească textul incriminator examinat în vederea prevenirii și combaterii cât mai eficiente a infracționalității în această sferă.

Semnificația teoretică: lucrarea poate constitui un suport științifico-metodologic solid pentru literatura de specialitate, în special pentru dezvoltarea în continuare a științei dreptului penal.

Valoarea aplicativă: teza de față poate înlesni, cu siguranță, activitatea celor îndrituiți cu aplicarea legii penale, reprezentând un veritabil suport științifico-practic. Mai mult, lucrarea comportă importante valențe teoretico-practice, analizei fiind supuse peste 150 de hotărâri judecătorești, care au și servit drept bază empirică a studiului efectuat.

Implementarea rezultatelor științifice: acestea își găsesc aplicare în procesul de instruire a studenților de la facultățile de drept din instituțiile de învățământ superior, precum și în activitatea practică a organelor de drept.

АННОТАЦИЯ

Сербинов Анжела, «Уголовная ответственность за преступления против общественной безопасности, выраженные в незаконном обращении с оружием и боеприпасами», диссертация на соискание ученой степени доктора права. Специальности 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право. Кишинэу, 2019

Структура работы: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиографию включающую 452 наименование, 174 страницы основного текста. Полученные результаты были опубликованы в 11 научных работах.

Ключевые слова: огнестрельное оружие, боеприпасы, незаконное манипулирование, клаузула безнаказанности, небрежное хранение, поведение, закупка, производство, ремонт, незаконная торговля.

Цель диссертационного исследования: проведение тщательного рассмотрения вопроса уголовной ответственности преступления против общественной безопасности, выраженного в незаконном обращении с оружием и боеприпасами, в выявлении и решении теоретико-практических проблем в части, касающейся преступлений, предусмотренных ст.290 и 291 УК РМ, а также в формулировании законодательных предложений, способных оптимизировать существующую правовую базу в этой области.

Задачи исследования: установление определяющих особенностей материального объекта преступлений предусмотренных ст.290 и 291 УК РМ; определение обязательных субъективных признаков, включенных в текст норм подлежащих анализу; теоретический и практический подход к объективной стороне преступлений, инкриминированных ст.290 и 291 УК РМ; изложение условий, при которых положение о безнаказанности, указанное в часть (3) ст.290 УК РМ становится применяемой; разграничение преступления, предусмотренного ст.291 УК РМ, от некоторых смежных правонарушений.

Научная новизна и оригинальность полученных выводов: выражается в том, что впервые проведено тщательное исследование, с правовой и уголовной точек зрения, деяний инкриминированных в ст.290 и 291 УК РМ, в качестве реальных преступлений против общественной безопасности, выраженных в незаконном обращении с огнестрельным оружием и боеприпасами. Отсюда и новаторский характер полученных результатов, учитывая, что диссертация является одной из первых такого масштаба, посвященной исключительно анализу юридических аспектов уголовных преступлений, предусмотренных ст.290 и 291 УК РМ, чьи составляющие элементы подлежат всестороннему исследованию, в том числе в соответствии со смежной правовой базой и судебной практикой в этой области.

Полученные результаты, способствующие решению особо значимой научной проблемы, разрешенной в рамках проведенного диссертационного исследования: заключается в разработке сложной концептуальной основы касательно устанавливающих признаков преступлений против общественной безопасности, выраженных в незаконном обращении с оружием и боеприпасами в соответствии с действующей теоретико-нормативной базой, что позволило выявить недоработки норм инкриминирования, подлежащих анализу и, соответственно, в разработке ряда предложений по их улучшению, в целях более эффективного предотвращения и борьбы с преступностью в этой области.

Теоретическая значимость: диссертация может стать солидной научно-методологической основой при разработке специализированной литературы, в частности, для дальнейшего развития науки уголовного права.

Практическая применимость: данная диссертация, безусловно, может облегчить работу лиц применяющих уголовный закон, предоставляя им в этом реальную научно-практическую поддержку. Кроме того, особое теоретико-практическое значение диссертации предопределено тем, что анализу были подвержены более 150 судебных решений, которые и легли в эмпирическую основу проведенного исследования.

Внедрение результатов диссертационного исследования: они находят применение как в процессе обучения студентов юридических факультетов высших учебных заведений, так и в практической деятельности правоохранительных органов.

ANNOTATION

Serbinov Angela "Criminal liability for offenses against public security expressed in illegal manipulations with weapons and ammunition", PhD Thesis on specialty 554.01 – Criminal Law and Criminal Execution Law. Chisinau, 2019

Structure of thesis: Introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 452 titles, 174 pages basic text. The fundamental ideas and scientific results are exposed and published in 11 scientific papers.

Key-words: firearm, ammunition, illegal manipulations, impunity clause, careless storage, illegal carrying, purchasing, producing, repairing, marketing.

The purpose of the Ph.D. thesis: conducting a thorough investigation in the area of criminal liability for crimes against public security expressed in illegal manipulation with weapons and ammunition, in identifying and solving the theoretical-practical problems in the part referring to the offenses stipulated in art. 290 and 291 PC RM, as well as in drafting legislative proposals capable of optimizing the current legal framework in this field.

The objectives of investigation: determine the peculiarities of the material object of the crimes stipulated in art. 290 and 291 PC RM; theoretical and practical approach to the objective side of the offenses specified in art. 290 and 291 PC RM; specification of the subjective mandatory signs inserted in the text of the analyzed norms; outlining the conditions in which it is operable the impunity clause provided in para. (3) of art. 290 PC RM; delimitation the offense provided in art. 291 PC RM by certain related administrative contraventions etc.

The scientific novelty and originality of the obtained results: find expression in the fact that has been achieved, for the first time, a thorough research, in the legal-criminal aspect, of the offenses specified in art. 290 and 291 PC RM, as genuine offenses against public security expressed in illegal manipulations with firearms and ammunition. Hence the novelty of the results obtained, since the work is one of the first of such an extent, dedicated exclusively to the judicial-criminal investigation of the offenses recorded in art. 290 and 291 PC RM, in which the constituent elements of the said offenses are subject to a multilateral investigation, including in accordance with the relevant legal framework and judicial practice in the matter.

The obtained results which contribute solving of the foremost scientific problem: it consists in elaboration of a complex conceptual framework on the constitutive signs of crimes against public security expressed in illegal manipulations with arms and ammunition in accordance with the current theoretical and normative framework, which made it possible to identify the imperfections of the incriminating analyzed norms and, accordingly, submitting a series of proposals to improve the examined incriminated text to prevent and combat criminality in this area as effectively as possible.

Theoretical importance: the thesis can constitute a solid scientific and methodological support for the literature, especially for the further development of the science of criminal law.

Practical value of this thesis: this thesis certainly can facilitate the work of practitioners, representing a real scientific-practical support. Moreover, the work has important theoretical and practical valences, the analysis being subject to more than 150 court decisions, which have also served as an empirical basis for the study.

Implementation of the scientific results: they are applied in the process of training students from the law faculties of higher education institutions, as well as in the practical work of the law enforcement bodies.

SERBINOV ANGELA

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU INFRACTIUNILE CONTRA
SECURITĂȚII PUBLICE EXPRIMATE ÎN MANIPULĂRI
ILEGALE CU ARME ȘI MUNIȚII**

**SPECIALITATEA – 554.01 DREPT PENAL ȘI
EXECUȚIONAL PENAL**

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar:
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar 2,0.

Formatul hârtiei 60×84 ¹/₁₆
Tirajul 50 ex.
Comanda nr._____.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. A.Mateevici, 60, Chișinău, MD 2019